

1546

Paulus Pontifex & Caesar fœdus adversus Germanos inest.

Octavius Farnesius Pontificiarum copiarum imperator.

Alexander Vitellius peditum, Joannes Baptistæ Sabellus equitum præfœdi.

Germania Principum bellis apparatus.

adversus Germaniæ Principes, & civitates iniit: eo vero Venetos comprehendi obstinata adeo multorum adseveratione vulgatum fuit, ut Reipublicæ legati, qui Ratisponæ tunc erant, Senatui significaverint, Cæsaris copiis quinque millia Venetorum peditum adscripta nominari. Pontifex, quod valde honorificum sibi esse arbitraretur, adversus Romanæ Ecclesiæ hostes bellum gerere, in ecclesiasticis ditionibus, atque in Hetruria delectus militum haberi jussit: duodecim peditum millia, equites quingenti conscripti fuere; iis cum summo imperio Octavium Farnesium nepotem præfecit; peditum præfecturam Alessandro Vitellio, equitum Joanni Baptistæ Sabello tribuit. Copiæ Bononiam convenere. Pontifici petenti, ut per Veronensem agrum in Rhætos se conferre possent, fatis a Senatu factum est. Commeatus abunde ejusdem jussu in itinere suppeditatus. Idem quoque iter Cæsareanis militibus, Senatu jubente, patuit. Ad Cæsaris exercitum variæ ex multis regionibus copiæ affluxerant; ex Pannonia, Hispania, Gallia Cisalpina: complures etiam ex Germania, e Norico, Sicambris, ac Sennonibus, ut ad quadraginta peditum, & quinque equitum millia conficerent. Eodem tempore Joannes Federicus, Saxonum Dux, & Philippus Hessiæ Lantgravius, fœderis principes, Germaniæ civitates, ac procures ad societatem sollicitabant, copias parabant, Germanicam se libertatem tueri dictitantes; quos sibi adjunxerant, eos fideles Imperio futuros jurejurando obstringentes, quod Carolus per vim occupare, ac suæ ditionis facere niteretur. In hoc cunctis, & Germanicæ præsertim genti pergratum libertatis nomen facile consensere; Vitembergæ Dux, Comes Palatinus, Augustæ, Argentorati, Ulmæ, Francofurti, Norimbergæ civitates. Ulmæ comitiis vocatis, legatorum undique magnus concursus fuit: de belli apparatu actum; nec multo post copiæ Donavertum ad Danubium prope Noricum tanto numero convenere, ut ad peditum octoginta, equitum decem millia accederent; tormenta bellica centum ac triginta numerarentur. His subnixi Cæsaris vires frangere posse sibi persuadebant, tantumque in nonnullis spes sese offerebat, ut imparatum, atque immunitum nullis prope Germanici roboris copiis succinctum, Germania prorsus exturbari, & excludi posse arbitrarentur.

Atque